

همبستگی عزت نفس و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان توان‌بخشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی تهران

محمدعلی حسینی*، محمود دژکام، ژایلا میرلاشاری

چکیده

مقدمه: شناخت عواملی که منجر به پیشرفت تحصیلی و مانع از افت می‌گردد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. پاره‌ای از مطالعات بیانگر ارتباط مستقیم بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی است لیکن بعضی از صاحب نظران رابطه مستقیم این دو را مورد تردید قرار داده‌اند. این تحقیق با هدف تعیین همبستگی عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی تهران انجام شده است.

روش‌ها: این پژوهش از نوع مطالعات همبستگی بود. کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی توان‌بخشی در رشته‌های کار-درمانی، فیزیوتراپی و گفتار-درمانی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی تهران (۸۸ نفر) شرکت داشتند. عزت نفس دانشجویان با آزمون ۵۸ گزینه‌ای کوپر اسمیت اندازه‌گیری و رابطه آن با نمرات پایان ترم دانشجویان بررسی گردید.

نتایج: ضریب همبستگی پیرسون رابطه معنی‌داری را بین عزت نفس و وضعیت تحصیلی دانشجویان توان‌بخشی نشان داد ($r = 0.36$)، ولی پیشرفت تحصیلی با رشته و ترم تحصیلی و جنسیت و وضعیت تأهل و محل زندگی ارتباط نداشت.

نتیجه‌گیری: افرادی که دارای عزت نفس بالاتر بودند، نسبت به افراد دارای عزت نفس پایین، از وضعیت تحصیلی مطلوب‌تری برخوردارند. بنابراین، احتمالاً می‌توان برای پیشبرد وضعیت تحصیلی می‌توان از روش‌های تقویت عزت نفس بهره برد.

واژه‌های کلیدی: عزت نفس، پیشرفت تحصیلی، دانشجو.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / بهار و تابستان ۱۳۸۶؛ ۷(۱): ۱۳۷ تا ۱۴۲.

مقدمه

تأثیر بسزایی در سرنوشت فرد داشته و همچنین هزینه گزافی به خانواده و جامعه تحمیل کند (۲).

در کشور ما، این امر از مهم‌ترین مشکلات کنونی نظام آموزشی است و هر ساله ده‌ها میلیارد ریال از بودجه کشور را به هدر می‌دهد و نیروهای بالقوه و سرمایه‌های جامعه که همان نیروی انسانی است بی‌ثمر می‌ماند (۲). بنابراین، توجه به عواملی که منجر به پیشرفت تحصیلی شده و مانع از افت آن گردد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

یکی از مهم‌ترین این عوامل، عزت نفس دانشجو است. عزت نفس رضایت فرد نسبت به خود و احساس ارزشمند بودن است (۳و ۴). به عبارتی، منظور از عزت نفس آن است که افراد نسبت به خود چگونه فکر می‌کنند، چقدر خود را دوست داشته و از عملکردشان راضی می‌باشند، بخصوص به لحاظ اجتماعی

از جمله مهم‌ترین نگرانی‌های استادان، مسئولین آموزش دانشگاه و خانواده‌های دانشجویان، پیشرفت تحصیلی و جلوگیری از افت تحصیلی آنها می‌باشد (۱). نقطه مقابل پیشرفت تحصیلی، افت تحصیلی است که بر اساس مطالعات متعدد می‌تواند

* آدرس مکاتبه، محمدعلی حسینی (مربی عضو هیأت علمی)، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، بلوار دانشجو، میدان اوین، تهران. E-mail: mahmaimy@uswr.ac.ir
دکتر محمود دژکام، دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، میدان امام حسین، خیابان شهید مدنی، بیمارستان امام حسین، بخش اعصاب و روان (Psyir@yahoo.com) و ژایلا میرلاشاری، مربی عضو هیأت علمی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران (jmirlashari@yahoo.com).
این مقاله در تاریخ ۸۴/۴/۱۵ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۵/۴/۶ اصلاح شده و در تاریخ ۸۶/۲/۳۰ پذیرش گردیده است.

وجود نتایج متناقض در مطالعات، در کنار اهمیت موضوع پیشرفت تحصیلی و اثرات آن بر فرد و جامعه، لزوم انجام پژوهش‌های بیشتر را تأیید می‌نماید. هدف این پژوهش، تعیین همبستگی عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانشجویان توان‌بخشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی است تا فرضیه وجود «رابطه بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانشجویان توان‌بخشی» مورد آزمون قرار گیرد.

روش‌ها

این تحقیق، مطالعه‌ای همبستگی (Correlation Study) است. جامعه و نمونه پژوهش را کلیه دانشجویان توان‌بخشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی (۱۰۲ نفر) تشکیل می‌دادند که ۸۸ نفر از آنان نسبت به شرکت در مطالعه رضایت داشته و پرسشنامه را با صداقت تکمیل نموده بودند.

پس از انتخاب نمونه‌ها، طی دو هفته به کلاس درس آنها مراجعه و پرسشنامه به صورت جمع‌ایفا توزیع و جمع‌آوری شد. پرسشنامه سه بخش شامل: ویژگی‌های فردی واحدهای پژوهش، آزمون ۵۸ سؤالی عزت نفس کوپر اسمیت، وضعیت تحصیلی دانشجو داشت، به علاوه، پس از پایان ترم تحصیلی، با توجه به معدل پایان ترم، رتبه‌های بالاتر و پایین‌تر از میانگین ۱۵ به عنوان معدل بالا و پایین در نظر گرفته شد.

مقیاس کوپراسمیت دارای ۵۸ گزینه با ۸ گزینه دورغ‌سنج است. این ۵۰ گزینه در ۴ حیطه عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی (همسالان)، عزت نفس خانوادگی (والدین) و عزت نفس تحصیلی (آموزشگاه) تقسیم شده است. در این پژوهش، اعتبار محتوا و صوری پرسشنامه توسط اساتید و دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. این آزمون بارها در ایران مناسب‌سازی شده و در پژوهش‌ها و پایان‌نامه‌های مختلفی از این ابزار استفاده شده است (۱۰، ۱۲).

مرکز هوش آزمای نوین نیز در تحقیقی که در سال ۱۳۷۰ بر روی ۲۳۰ نفر دانش‌آموز شهر تهران انجام داده، از این آزمون استفاده کرده و میانگین نمره به دست آمده از آزمون ۵۸ گزینه‌ای کوپر اسمیت را ۲۵/۴ به دست آورده است*.

* شرکت هوش‌آزمای نوین. آزمون عزت نفس کوپر اسمیت. تهران، میدان فردوسی، کد پستی ۱۵۹۹۹. شماره تماس ۰۲۱-۸۸۸۰۸۵۸۵ و ۰۲۱-۸۸۸۰۷۹۶۹-۰۲۱

و تحصیلی خود را چگونه احساس کرده (۵) و میزان هماهنگی و نزدیکی خود ایده‌آل و خود واقعی آنها چقدر است (۶).

مطالعه‌ای نشان داد اشخاصی که از عزت نفس بیشتری برخوردار هستند، در مقایسه با اشخاص با عزت نفس کم، در برابر مسائل زندگی و مشکلات مقاومت بیشتری کرده و در نتیجه احتمال موفقیتشان بیشتر است (۷).

در مطالعه‌ای که به منظور بررسی تأثیر پیشرفت تحصیلی روی عزت نفس ۶۴ دانشجو انجام گرفت، به یک گروه از دانشجویان نمره واقعی آنها در آزمون اعلام شد و به گروهی ۱۰ نمره پایین‌تر از نمره واقعی اعلام گردید. نتایج مطالعه نشان داد که عزت نفس و پیشرفت تحصیلی با یکدیگر ارتباط مستقیمی دارند (۵).

در مطالعه دیگری در دبیرستان‌های تهران که روی ۱۳۱۴ دانش‌آموز انجام گرفت، عزت نفس افراد توسط آزمون کوپراسمیت، همچنین مفهوم از خود، افسردگی و اضطراب اندازه‌گیری شدند. نتایج نشان داد که مفهوم از خود و اعتماد به نفس با یکدیگر ارتباط داشته و ضمناً هر دو تأثیر مثبت و مشخصی بر پیشرفت تحصیلی دارد (۸).

در مطالعه دیگری بین پیشرفت تحصیلی، خوش بینی و اعتماد به نفس ارتباط مشاهده شد، در صورتی که بین اضطراب و بدبینی با پیشرفت تحصیلی ارتباط منفی وجود داشت (۹). مطالعه‌ای در ایران نیز بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌دار و مثبتی نشان داد (۱۰).

برخی متخصصین معتقدند که عزت نفس با پیشرفت تحصیلی رابطه ضعیفی دارد، زیرا اگر فرد احساس خوبی نسبت به خود داشته باشد، تأثیر زیادی بر پیشرفت تحصیلی او ندارد، در حالی که گروهی بیان می‌کنند که این اعتماد به نفس و احساس خوب بودن منجر به تلاش بیشتر برای رسیدن به استاندارد بالاتر و پیشرفت می‌گردد (۵). صاحب‌نظران دیگر رابطه مستقیم این دو را مورد تردید قرار داده و می‌گویند عزت نفس متوسط یا بالا، تأثیر مهم و معنی‌داری بر عملکرد تحصیلی نداشته، اما عزت نفس پایین تأثیر بازدارنده‌ای بر پشتکار و اعتماد و عملکرد تحصیلی دارد (۱۱).

ارتباط بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی در مطالعات عدیده‌ای بررسی شده (۴ تا ۶، ۱۰ تا ۱۲، ۱۵)، ولی چگونگی این ارتباط به طور دقیق مورد بررسی قرار نگرفته است.

بودند ($P < 0/05$) و با احتمال ۹۵ درصد، میزان واقعی مواجهه با عزت نفس پایین حداقل ۱/۶ و حداکثر ۹/۹ برابر برآورد گردید. میانگین نمره عزت نفس دانشجویان برابر ۳۳/۰۶ و انحراف معیار ۸/۵۴ به دست آمد. شصت و شش نفر (۸۲/۵ درصد) دانشجویان واجد عزت نفس بالا، در حالی که ۲۲ نفر (۲۷/۵ درصد) دارای عزت نفس پایین بودند و بیش از ۸۰ درصد دانشجویان واجد عزت نفس بالا، از معدل بالا برخوردار بودند (جدول ۱). میانگین معدل ترم تحصیلی برابر ۱۶/۱۲ و انحراف معیار ۲/۱۱ بود.

میانگین نمره عزت نفس و معدل ترم تحصیلی دانشجویان کلیه رشته‌های توان بخشی از نمرات ۲۶ و ۱۵ بیشتر بوده است (جدول ۲).

جدول ۱: توزیع فراوانی وضعیت عزت نفس دانشجویان توان بخشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی بر حسب معدل تحصیلی

عزت نفس	معدل بالا	معدل پایین
بالا	۵۲(٪۸۲/۷)	۱۴(٪۵۳/۷)
پایین	۱۰(٪۱۶/۳)	۱۲(٪۴۶/۳)
جمع	۶۲(٪۱۰۰)	۲۶(٪۱۰۰)

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار عزت نفس و معدل ترم تحصیلی دانشجویان توان بخشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

رشته تحصیلی	تعداد	عزت نفس	معدل ترم تحصیلی
فیزیوتراپی	۳۳	۳۲/۶۳±۸/۱۳	۱۶/۳۶±۲/۳۳
کاردرمانی	۲۷	۳۲/۸۸±۹/۳۶	۱۵/۸۵±۲/۱۷
گفتار درمانی	۲۸	۳۳/۷۲±۸/۴۵	۱۶/۰۹±۱/۸۰
کل	۸۸	۳۳/۰۶±۸/۵۴	۱۶/۱۲±۲/۱۱

بحث

در این مطالعه، معدل دانشجویان با عزت نفس آنها ارتباط مستقیم متوسطی داشته است. در مطالعات بسیاری بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی رابطه معنی دار و مثبتی به دست آمد (۶، ۷ و ۸ تا ۱۰).

توجه به میانگین مذکور، افرادی که در این آزمون بیش‌تر از ۲۶ نمره کسب کرده‌اند دارای عزت نفس بالا و افرادی که کمتر از ۲۶ نمره گرفته‌اند، دارای عزت نفس پایین قلمداد شده‌اند.

همچنین با توجه به طبقه‌بندی معدل ترم تحصیلی دانشجویان، نمره ۱۵ به عنوان نقطه برش در نظر گرفته شده و بر آن اساس، افرادی که معدل ترم تحصیلی‌شان بیشتر از ۱۵ بوده، وضعیت تحصیلی بالا و کمتر از ۱۵ وضعیت تحصیلی پایین قلمداد شدند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS انجام و از آزمون‌های مجذور کای و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. برای دانشجویان هدف از انجام پژوهش بیان و جهت شرکت در تحقیق، کسب رضایت شد. پرسشنامه‌ها بدون نام و اطلاعات محرمانه تلقی شده است.

نتایج

با توجه به سوالات دروغ سنج مطرح شده در پرسشنامه کوپراسمیت، تعداد ۱۴ نفر از نمونه‌ها حذف و پرسشنامه‌ها توسط ۸۸ نفر از دانشجویان دانشکده توان بخشی تکمیل شدند و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. از بین دانشجویان ۶۸ درصد نمونه‌ها دختر و ۳۲ درصد پسر، ۹۴ درصد مجرد و ۶ درصد متأهل، ۳۷/۵ درصد دانشجوی رشته فیزیوتراپی، ۳۰/۵ درصد دانشجوی کار-درمانی و ۳۲ درصد دانشجوی رشته گفتار-درمانی بودند. یافته‌های پژوهش نشان داد ۵۵ درصد نمونه‌ها دارای عزت نفس بالا و ۴۵ درصد عزت نفس پایین‌تر از خط برش (نمره ۲۶) بودند، ۵۸ درصد دارای معدل تحصیلی بالاتر و ۴۲ درصد معدل پایین‌تر از ۱۵ داشتند.

آزمون همبستگی پیرسون، رابطه معنی‌داری بین عزت نفس و وضعیت تحصیلی دانشجویان نشان داد ($P < 0/05$) و $r = 0/36$ ولی بین سایر ویژگی‌های مورد مطالعه، از قبیل سن و جنس و رشته و ترم تحصیلی با عزت نفس رابطه‌ای مشاهده نشد.

آزمون آماری مجذور کای، ارتباط معنی‌دار آماری بین وضعیت عزت نفس و وضعیت تحصیلی نشان داد ($P = 0/003$) و $X^2 = 8/81$). آزمون آماری محاسبه نسبت شانس نشان داد، دانشجویانی که وضعیت تحصیلی پایین داشتند (۴/۰۴) در مواجهه بیشتر با عزت نفس پایین نسبت به افراد دارای عزت نفس بالا

ارتباط بین وضعیت تحصیلی و عزت نفس در مطالعه‌ای گزارش شده که با نتایج مطالعه ما همخوانی دارد. جنبه‌ای که در بررسی این ارتباط در نظر گرفته نشده، عواملی است که منجر به ایجاد انگیزه برای دست یافتن به نتایج تحصیلی بهتر می‌شود. بسیاری از افرادی که پیشرفت تحصیلی مناسبی ندارند از مکانیسم‌های دیگری برای حفظ عزت نفس در حد قابل قبول استفاده می‌کنند. از طرفی، پیشرفت تحصیلی با اعتماد به نفس، بخصوص در نمونه‌های جوان‌تر ارتباط مثبت دارد و در افرادی که در سطوح بالاتر تحصیل بودند، این ارتباط کم‌رنگ گزارش شده است (۷).

هوت (Huitt) بیان می‌کند موفقیت در یک موضوع خاص درسی نمی‌تواند بطور واقعی برداشت از خود و عزت نفس را تغییر دهد، اما به هر حال، بر روی انتظارت فرد از موفقیت‌های آینده بر اساس آنچه در گذشته تجربه کرده، اثر می‌گذارد (۱۵).

در مطالعه‌ای، عواملی مختلف با پیشرفت تحصیلی در ارتباط بوده است، از آن جمله، حمایت‌های اجتماعی که منجر به گسترش عزت نفس گردیده بود. از طرفی، ارتباط بین عزت نفس و موفقیت تحصیلی تأیید شده، اما عواملی مثل حمایت خانواده، مدرسه، معلم، اجتماع، فرهنگ و شیوه زندگی نیز توانسته است با ایجاد موفقیت‌های تحصیلی در ارتباط باشد که نیازمند بررسی و تحقیق بیشتر است (۱۲).

یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان داد، جنس، ترم و رشته تحصیلی، وضعیت تأهل و محل زندگی با عزت نفس

دانشجویان مورد مطالعه ارتباط ندارد. پورشافعی نیز در مطالعه خود به نتایج مشابهی دست یافته است (۱۰).

اما با توجه به آن که عوامل مختلف دیگری نیز می‌توانند با عزت نفس و پیشرفت تحصیلی در ارتباط باشند، پیشنهاد می‌شود که تحقیقات بیشتری در ارتباط با سایر عوامل نیز صورت پذیرد. همچنین انجام یک پژوهش تجربی حقیقی برای تعیین تأثیر آموزش ارتقای عزت نفس بر وضعیت تحصیلی دانشجویان توصیه می‌گردد. به نظر می‌رسد توجه به وضعیت عزت نفس دانشجویان و بکارگیری روش‌هایی که موجب تقویت عزت نفس می‌شود، احتمالاً می‌تواند در بهبود وضعیت تحصیلی نقش داشته باشد. بنابراین، پیشنهاد می‌گردد از روش‌های مشاوره یا کارگاه‌هایی که موجب ارتقای عزت نفس دانشجویان می‌شود، بهره گرفت.

نتیجه‌گیری

افرادی که دارای عزت نفس بالاتر بودند، نسبت به افراد دارای عزت نفس پایین، از وضعیت تحصیلی مطلوب‌تری برخوردارند و بین معدل و عزت نفس ارتباط مستقیم مثبت متوسط وجود داشت. بنابراین، پیشنهاد می‌شود با روش‌های تقویت عزت نفس برای پیشبرد وضعیت تحصیلی برنامه‌ریزی گردد و مطالعات بیشتری برای شناخت نقش عزت نفس و سایر عوامل مرتبط در پیشرفت تحصیلی انجام گیرد.

منابع

۱. رضوی شجاع. در ترجمه: شکست‌های تحصیلی، شناخت و جبران. لوگان آندره (مؤلف). چاپ اول. مشهد: آستان قدس رضوی. ۱۳۷۴.
۲. گلشنی فومنی محمدرسول. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. چاپ اول. تهران: شیفته. ۱۳۷۵.
۳. قرچه‌داغی مهدی. در ترجمه: روان‌شناسی عزت نفس. براندن ناتانیل (مؤلف). تهران: نخستین. ۱۳۷۹.
۴. صدرالسادات جلال، شمس حسن. عزت نفس در افراد با نیازهای ویژه. چاپ اول. تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی. ۱۳۸۰.
5. Ross CE, Broh BA. The roles of self-esteem and the sense of personal control in the academic achievement process. *Sociology of Education* 2000; 73(4): 270-84.
6. Bray BM. The influence of academic achievement on a college student's self-esteem. [cited 17 Mar 2007]. Available from: <http://clearinghouse.missouriwestern.edu/manuscripts/225.asp?logon=&code=>
7. Alves-Martins M, Peixoto F, Gouveia-Pereira M, Amaral V, Pedro I. Self-esteem and academic achievement among adolescents. *Educational psychology* 2002; 22(1): 51-62.
۸. فتحی آشتیانی علی. بررسی ویژگی‌های شخصیتی نوجوانان و رابطه آن با موفقیت تحصیلی. مجله کوثر ۱۳۷۷؛ ۲ (۳): صفحات ۹۱ تا ۵.

9. El-Anzi, Freih Owayed. Academic achievement and its relationship with anxiety, self-esteem, optimism, and pessimism in Kuwaiti students. *Soc Behav Pers* 2005; 33(1): 90-5.
۱۰. پورشافعی احمد. بررسی رابطه عزت نفس و پیشرفت تحصیلی. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت معلم. ۱۳۷۰.
۱۱. طادی کتابیون. بررسی ارتباط عزت نفس و میزان فراگیری مهارت‌های مراقبت از خود در نوجوانان پسر ۱۱ تا ۱۵ ساله مبتلا به فلج مغزی در مرکز بهزیستی کودکان و نوجوانان استان تهران در سال ۱۳۷۷. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشکده پرستاری دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی تهران. ۱۳۷۷.
12. Lopez EJ, Stewart E, Garcia-Vasquez. Acculturation, social support and academic achievement of Mexican and Mexican American high school students: an exploratory study. *Psychology in the Schools* 2002; 39(3): 245-57.
13. Eirini F. Parental interest in children's education, children's self-esteem and locus of control, and later educational attainment: twenty-six year follow-up of the 1970 British birth cohort. *Br J Educ Psychol* 2006 Mar; 76(Pt 1): 41-55.
14. Schmidt JA, Padilla B. Self-esteem and family challenge: an investigation of their effects on achievement. *Journal of Youth and Adolescence* 2003; 32(1): 37-46.
15. Huitt W. Self-concept and self-esteem. [cited 10 May 2002]. Available from: <http://chiron.valdosta.edu/whuitt/col/regsys/self.html>
۱۶. شرکت هوش آزمای نوین. آزمون عزت نفس کوپراسمیت. تهران: میدان فردوسی. کد پستی ۱۵۹۹۹. تلفن: ۸۸۸۰۸۵۸۵ و ۸۸۸۰۷۹۶۹.

Correlation between Academic Achievement and Self-esteem in Rehabilitation Students in
Tehran University of Social Welfare & Rehabilitation

Hosseini M, Dejkam M, Mirlashari J.

Abstract

Introduction: *Identifying factors which lead to academic achievement and impede academic failure, is of special importance. Some studies suggest that there is a direct relationship between self-esteem and educational achievement; however some experts doubt this direct relationship. This study was done to determine the correlation between academic achievement and self-esteem in rehabilitation students in Tehran University of Social Welfare & Rehabilitation.*

Methods: *This research was a correlational study in which all bachelor rehabilitation students studying in the fields of occupational therapy, physiotherapy, or speech therapy in Tehran University of Social Welfare & Rehabilitation (n=88) were included. Students' self-esteem was measured using Cooper Smith inventory containing 58 items and its relationship with students' final scores was assessed.*

Results: *Pearson correlation coefficient revealed a significant relationship between rehabilitation students' self-esteem and their educational status ($r= 0.36$), but academic achievement had no relationship with the educational field, semester, gender, marital status, and living place.*

Conclusion: *Students with higher self-esteem had a better educational status compared with those who had lower self-esteem. Thus, it may be possible to promote educational status by improving self-esteem through appropriate methods.*

Key words: Self-esteem, Academic achievement, Student.

Addresses:

Corresponding Author: Mohammad Ali Hosseini, Instructor, Medical Education Development Center, Tehran University of Social Welfare & Rehabilitation, Tehran, Iran. E-mail: mahmaimy@uswr.ac.ir

Mahmoud Dejkam, Associate Professor, Psychology Department, Shahid Beheshti University of Medical Sciences.
E-mail: Psyir@yahoo.com

Jila Mirlashari, Instructor, Tehran Azad Islamic University. E-mail: jmirlashari@yahoo.com

Source: Iranian Journal of Medical Education 2007 Spr & Sum; 7(1): 137-141.